

אכילת בשר וחלב על אותו השולחן – מקורות

- 1..... אכילת בשר וחלב על אותו השולחן - מקורות
- 1..... יסוד הגזרה
- 2..... על מה גזרו
- 2..... באיסורים אחרים
- 3..... בתוך שש שעות
- 4..... לעסוק במאכלי חלב תוך שש שעות
- 4..... האם הגזרה היא רק "על השולחן"?
- 4..... שולחן שסודר עליו תבשיל
- 4..... אחסון בשר וחלב זה ליד זה
- 5..... מכירים וקרובים
- 6..... תפיסה אחת
- 8..... מהו היכר?
- 8..... האם ההיכר צריך להיות במיוחד בשביל ההבחנה?
- 8..... גם אם אין צורך שיונה במיוחד, ההיכר צריך להיות שונה מהרגיל
- 8..... לחם פרוס
- 9..... יושבים במרחק
- 9..... אנשים אחרים כהיכר ותזכורת

יסוד הגזרה

האם הגזרה לא קצת מוגזמת?

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קג עמוד ב

מתני'.. כל הבשר אסור לבשל בחלב - חוץ מבשר דגים וחגבים. ואסור להעלות עם הגבינה על השלחן - חוץ מבשר דגים וחגבים.

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קד עמוד א

ואסור להעלות [וכו.]. אמר רב יוסף: שמע מינה בשר עוף בחלב דאורייתא, דאי סלקא דעתך דרבנן, אכילה גופה גזירה, ואנן נגזר העלאה אטו אכילה! ומנא תימרא דלא גזרינן גזירה לגזירה - דתנן: חלת חוצה לארץ נאכלת עם הזר על השלחן, וניתנת לכל כהן שירצה. אמר ליה אביי: בשלמא אי אשמועינן חלת חוצה לארץ בארץ, דאיכא למיגזר משום חלת הארץ דאורייתא ולא גזרינן - איכא למשמע מינה, אלא חו"ל משום דליכא למיגזר הוא, אבל הכא - אי שרית ליה לאסוקי עוף וגבינה, אתי לאסוקי בשר וגבינה, ומיכל בשר בחלב דאורייתא. מתקיף לה רב ששת: סוף סוף, צונן בצונן הוא! אמר אביי: גזירה שמא יעלה באילפס רותח, סוף סוף כלי שני הוא, וכלי שני אינו מבשל! אלא: גזירה שמא יעלה באילפס ראשון:

רש"י מסכת חולין דף קד עמוד ב

אבל הכא - אע"ג דלא איבעי לן למגזר העלאתו אטו אכילתו, איכא למיגזר העלאתו אטו העלאת ואכילת בשר בהמה דכי מסיק להו היינו אכילה דאתי למיכלינהו בהדדי.

בית הבחירה למאירי מסכת חולין דף קד עמוד ב

ולענין ביאור מה ששאלו כאן ומנא תימרא דלא גזרינן גזרה לגזרה ולא עוד אלא שהעלו בה שגזרינן תמה הוא שהרי בכל התלמוד אנו אומרין היא גופה גזרה וכו' אלא שכך פירושו מנא תימרא שהדברים הקרובים זה לזה כל כך לא נגזרו גזרה לגזרה שהרי גזרו בשמנן משום פתן ופתן משום יינן מפני שהיא גזרה קרובה וכעין חדא גזרה וכן גזרו שלא יעמוד אדם ברשות היחיד וישתה בכרמלית אע"פ שכרמלית עצמה גזרה וכן כל כיוצא בזה:

ר"ן על הר"י מסכת חולין דף לו עמוד ב

ואסור להעלות בשר עם הגבינה על השולחן חוץ מבשר דגים וחגבים. דילמא אתי למיכלינהו בהדי הדדי.

ר"ן על הר"י מסכת חולין דף לב עמוד ב

אפשר שחומרא הוא שהחמירו בבשר בחלב יותר משאר איסורין דמשום דלא בדילי אינשי מיניה מפני שכל אחד היתר בפני עצמו החמירו בו יותר משאר איסורין כמו שהחמירו בו [דף קג ב] שלא להעלותו עם בשר על השלחן משא"כ בשאר איסורים שאם אוכל עם העובד כוכבים על השלחן מעלה עליו יין נסך ושאר איסורים

(נעסוק בר"ן הזה בהמשך בשאלה האם איסור העלאה על השולחן קיים באיסורים נוספים)

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה ב

אסור להעלות העוף עם הגבינה על השלחן שהוא אוכל עליו גזירה משום הרגל עבירה שמא יאכל זה עם זה, אע"פ שהעוף בחלב אסור מדברי סופרים.

למה הרמב"ם לא אומר שגזרו שמא יעלה באלפס ראשון, כדברי הגמרא? ראה ערוך השולחן בהרחבות

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח סעיף א

אפילו בשר חיה ועוף, אסור להעלותו על שלחן שאוכל עליו גבינה, שלא יבא לאכלם יחד.

על מה גזרו

באיסורים אחרים

האם הגזרה היא רק על בשר וחלב, או שמא אסור לאכול על שולחן שיש עליו איסורים אחרים?

ר"ן על הר"י מסכת חולין דף לב עמוד ב

אפשר שחומרא הוא שהחמירו בבשר בחלב יותר משאר איסורין דמשום דלא בדילי אינשי מיניה מפני שכל אחד היתר בפני עצמו החמירו בו יותר משאר איסורין כמו שהחמירו בו [דף קג ב] שלא להעלותו עם בשר על השלחן משא"כ בשאר איסורים שאם אוכל עם העובד כוכבים על השלחן מעלה עליו יין נסך ושאר איסורים

פירוש הרא"ש נדרים דף מא עמוד ב

ואוכל עמו על השולחן – ולא חיישינן שמא יאכל עמו, דכיון שהדירו – מסתמא שונאים זה את זה טפי משני אכסנאין על שולחן אחד, זה בשר וזה גבינה

שו"ת הרשב"א חלק א סימן קעז

(הרשב"א מדבר על איסור חמץ, כפי שמוכן מסוף הדברים)

אבל בודאי אסור להעלותו עמו על השולחן דקרוב הדבר לבא לידי פשיעה כיון שמכירין זה את זה. דכמו שאין ישראל מקפיד על הגוי שלא יאכל משלו כן הגוי לא יקפיד עליו. ואפילו בהפסק מפה אסור כאן דכיון שחמץ במשהו רחוק הוא שלא יתערב פירור אחד משלו בשל ישראל וסחור וסחור לכרמא לא תקרב.

אורחות חיים הלכות חמץ ומצה אות מה

אם רוצה גוי לאכול חמץ בבית ישראל מותר ואפילו על שולחן ישראל קרוב הדבר להתיר זה מצה וזה חמץ דומיא דשני אכסנאין (חולין שם) ויש אומרים אפילו ליכא הפסק בנתיים דאי איכא הפסק בנתיים מותר לכולי עלמא

שימו לב – השיקול של הארחות חיים הוא לא שאין בעיה באיסור שאינו בשר בחלב, אלא בגלל שהם שני אכסנאים!

ש"ד יורה דעה סימן פח סעיף קטן ב

אסור להעלות על השלחן - ונראה דוקא בשר אסור להעלות על השלחן שאוכל חלב או איפכא משום דלא בדילי אינשי מיניה מפני שכל אחד היתר בפני עצמו אבל מותר להעלות בשר נבילה על השלחן שאוכל עליו בשר כשירה ... מיהו ממ"ש הרא"ש בפירושו לנדרים סוף דף מ"א גבי המודר הנאה מחבירו אוכל עמו על השלחן ... משמע דאפילו בשאר איסורים נמי דינא הכי! וי"ל, דנדרים, כיון שאינו אסור אלא מצד נדרו חשוב כבשר וחלב שכל א' היתר בפני עצמו, אבל בשאר איסורים י"ל דמודה הרא"ש.

והא דכתב הרשב"א ... דעובד כוכבים הבא עם חמצו לבית ישראל אסור להעלותו עמו על השלחן כו' ופסק כך בש"ע שם נראה דהתם משום חומרא דחמץ שאני דכיון דחמץ במשהו רחוק הוא שלא יתערב פירור א' משל עובד כוכבים בשל ישראל כמ"ש הרשב"א שם תדע דהא אפילו בהפסק מפה קאסר התם.

אכן מדברי הא"ח.... לא משמע הכי ...

ומי"מ דברי הר"ן נראים, וכן משמעות כל הפוסקים, שלא כתבו איסור זה אלא גבי בשר וחלב. וגם נ"ל דהא"ח מודה לזה, אלא דשאני התם דעל הלחם יחיה האדם ורגיל בו כל השנה ולא בדילי אינשי מיניה וכח"ג כתב הרא"ש בפרק אין מעמידין גבי ביטול עובד כוכבים דפת צריך הרחקה טפי משום דעל הלחם יחיה האדם ... תדע דהא ע"כ הר"ן גופיה מודה בלחם דהא אמרינן ר"פ כ"ה דף ק"ד ע"ב חלת ח"ל אי לאו דהיא דרבנן הוי גזרינן העלאה אטו אכילה (וע"ל סימן שכ"ג ס"ק ב') אע"ג דאסירה באפי נפשה א"ו דבלחם שייך למיגזר טפי ודו"ק, ולפי"ז אסור להעלות לחם של איסור על השלחן כדרך שאסור בבשר וחלב:

פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן פח ס"ק ב

(ב) עיין מנ"י כלל ע"ז אות כ"א דהעיקר חמץ ג"כ לא בדיל מיניה עיין פסחים י"א ע"א ומיהו לחם איסור אפשר דמיקרי ג"כ לא בדיל עיין ריש פסחים:

להערות על דברי הש"ך – ראו שיורי ברכה (מהרב חיד"א) בדף הרחבות

➤ **בתוך שש שעות**

אחד החילוקים המרכזיים שעלו הוא שהגזרה היא רק על דבר שרגילים להתרחק מהם. אנתנו לא רגילים להתרחק ממאכלי חלב כשרים, א"כ – האם נאסור לאדם "בשרי" לשבת עם אדם האוכל מאכלי חלב?

פרי מגדים יורה דעה משבצות זהב סימן פח

כתב בשו"ת בית יעקב סימן י"ב דמי שאכל בשר שצריך לשהות שש שעות לא ישב אצל מי שאוכל גבינה שמא יושיט לו וראי מחולין ו' אשת חבר יע"ש ולא ראיתי נזהרין בזה ומההיא דאשת חבר בין לרש"י ותוס' אין ראייה שעוסקין במלאכתן חיישינן דלמא מינשי משא"כ באינש דעלמא שיושב אצל מי שאוכל גבינה גם הוה גזירה לגזירה כולי האי לא גזרינן:

ערוך השולחן יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח

ודע דיש מי שכתב דמי שאכל בשר אין לו לישב תוך שש שעות אצל מי שאוכל חלב דילמא מישתלי ואכיל ואין להשגיח על חומרא כזו וא"כ הנשים שאכלו בשר לא יתקנו מאכלי חלב לצורך סעודה אחרת שמא ישכחו ויתנו לתוך פיהם אלא ודאי לית מאן דחש לה [וכ"כ הפמ"ג והי"א]:

➤ **לעסוק במאכלי חלב תוך שש שעות**

ערוך השולחן מעלה שאלה חשובה – האם מותר לאדם "בשרי" להתעסק במאכלי חלב? יש מקום לומר שזה בעייתי יותר מלשבת עם מי שאוכל מאכלי חלב!

תלמוד בבלי מסכת פסחים דף י עמוד ב

משנה. רבי יהודה אומר: בודקין אור ארבעה עשר, ובארבעה עשר שחרית, ובשעת הביעור. וחכמים אומרים: לא בדק אור ארבעה עשר - יבדוק בארבעה עשר, לא בדק בארבעה עשר - יבדוק בתוך המועד. גמרא – בהא קמיפלגי, מר סבר: מקמי איסורא - אין, בתר איסורא - לא, גזירה דילמא אתי למיכל מיניה. ורבנן סברי: לא גזרינן.... הוא עצמו מחזר עליו לשורפו, מיכל קאכיל מיניה?

לכאורה מהגמרא עולה שמותר להתעסק במאכל בזמן שאסור לאכול אותו רק אם העיסוק הוא ביעורו. א"כ, מה ההיתר לאדם "בשרי" לבשל מאכלי חלב? שאלה זו נשאלה ל"תשובה מאהבה", ואמר שני חילוקים - 1. לא ברור שצריך 6 שעות, הרי בדיעבד מוסכם שמספיק פחות זמן. 2. זה לא דאורייתא.

האם הגזרה היא רק "על השולחן"?

עד כה המשניות דברו על מה עולה על השולחן. האם יש בעיה במקומות שאינם שולחן האוכל – במטבח, במקרר, במזווה?

➤ **שולחן שסודר עליו תבשיל**

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קד עמוד ב

מתני'. העוף עולה עם הגבינה על השולחן, ואינו נאכל - דברי ב"ש, וב"ה אומרים: לא עולה ולא נאכל, א"ר יוסי: זו מקולי ב"ש ומחומרי ב"ה. באיזה שולחן אמרו - בשולחן שאוכל עליו, אבל בשולחן שסודר עליו את התבשיל - נותן זה בצד זה ואינו חושש:

רש"י מסכת חולין דף קד עמוד ב

בשולחן שאוכל עליו - דאידי דמשמשי ביה ידא אתי לאתנוחי זה ע"ג זה.

לבוש יורה דעה סימן פח סעיף א

מה דברים אמורים בשולחן שאוכל עליו, אבל בשולחן שסודר עליו התבשיל מותר ליתן זה בצד זה אפילו בשר בהמה בצד חלב.

➤ **אחסון בשר וחלב זה ליד זה**

רא"ש מסכת חולין פרק ח סימן לב

בעי מיניה רב דימי בר יוסף מרב נחמן מהו לאנוחי כדא דכמכא גבי כדא דמילחא א"ל אסור. דחלא מאי א"ל שפיר דמי. מאי שנא. האי איתא לאיסורא בעיניה והאי ליתא לאיסורא בעיניה *אין לאסור מטעם זה לתת בתוך תיבה אחת כד של בשר אצל כד של חלב. דמיזחר זהירי שלא יפול מזה לזה אבל הכא לא מסקי אדעתיהו להזהר שלא יפול מן הכותח במלח ונותן ממנו לתבשיל:

הגהות אשרי מסכת חולין פרק ח סימן לב הגהה א

* ורבינו יהודה ברבי יצחק כתב בשם רש"י שיש להחמיר שלא להניח שני תבשילין של בשר וחלב סמוך זה לזה בתיבה אחת שמא יתערבו ולא ידעו אם לא שיכסנו בטוב ומיהו בדיעבד דילמא לא מחזקינן איסורא וש"י. מא"ז:

אל תסתבכו עם הגמרא והרמב"ם. החשוב פה הוא להבין שרש"י ראה בגמרא מקור לאסור אחסון בשר ליד חלב, הרא"ש כתב שאין לאסור, והרמב"ם הבין שהגמרא עוסקת בבעיה אחרת לחלוטין (כפי שמעיר הראב"ד – הייתה לו גרסה אחרת). אם לא הבנתם את הבעיה שהרמב"ם מצביע עליה – אל דאגה, אנחנו נגיע לזה בהמשך.

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כה

אין מניחין כד של מלח בצד כד של כמך מפני ששואב ממנו ונמצא מבשל הבשר במלח זה שיש בו טעם החלב, אבל מניח כד החומץ בצד כד הכמך שאין החומץ שואב ממנו. +/השגת הראב"ד/ אבל מניח כד החומץ בצד כד הכמך. א"א גירסא אחרת יש אצלנו. +

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צה סעיף ו

מותר ליתן בתוך תיבה כד של בשר אצל של חלב הגה: ויש מחמירין לכתחלה (הגהות אש"י ז"ל). וטוב ליזהר לכתחלה במקום שאינו לריק.

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן צה סעיף ו סעיף קטן כד

ויש מחמירין לכתחלה - דוקא במגולים

מכירים וקרובים

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

מתני'... רבן שמעון בן גמליאל אומר: שני אכסנאין אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין. רשב"ג"א שני אכסנאין אוכלין על שולחן וכו'. אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל: לא שנו - אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסור. תניא נמי הכי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: בי אכסנאין שנתארחו לפונדק אחד, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה בא בחתיכתו, וזה בא בגבינתו - אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין.

מהגמרא עולה שהגזרה היא רק על אנשים המכירים זה את זה, ורק בתפיסה אחת. נעסוק קודם

בשאלה – מה נקרא מכירים, ואח"כ נבין את המושג – תפיסה(ואמנם יתכן שיש קשר בין הדברים. נראה בהמשך)

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

א"ל רב יימר בר שלמיא לאביי: שני אחין ומקפידין זה על זה, מהו? אמר ליה: יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייטוס מותרין!;

שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח סעיף ב

הא דאסור להעלותו על השלחן, דווקא בשני בני אדם המכירים זה את זה, אפילו הם מקפידים זה על זה; אבל אכסנאין, שאין מכירין זה את זה, מותר.

ים של שלמה מסכת חולין פרק ח

ודוקא אחין, אבל שאר בני אדם, כל היכא דמקפידין שרו, ולא כמ"ש ר' יעקב בטור י"ד (סימן פ"ח) והא שאסור להעלותו על השלחן, דוקא בשני בני אדם המכירין זה את זה, ואז אסור אפ"י מקפידין זה על זה, ולא נהירא, דא"כ ה"ל לר' יימר למבעי במכירין ומקפידים זה על זה מהו, דבהא איירי מתניתין וברייתא, אלא כל היכא שהן מקפידין לא נקרא מכירין, [דמכירין] משמע אוהבים, בלא הקפדה, ע"ד יהא מכירך ברוך (רות ב י"ט)

ט"ז יורה דעה סימן פח ס"ק ב

בשני אחין ומקפידין היה ג"כ הסברא להתיר בגמרא אלא משום לא פלוג רבנן אסרו מטעם שלא יאמרו כל הסריקין כו' א"כ ה"נ בשאר המכירים זא"ז אמרי' לא פלוג א"כ מ"ש הטור בא"ח אפי' מקפידין קאי גם ארישא דהיינו מכירין זא"ז וכדבריו כאן וזה ברור:

פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן פח ס"ק ג

אפילו אין להם אחוה וריעות דמקפידין זה על זה אפילו הכי חיישינן

פרי מגדים יורה דעה משבצות זהב סימן פח

(ב) אפילו. הטי"ז השיג על מהרש"ל והעלה דב' בני אדם המכירים ומקפידין אסור משום לא פלוג כו' והמ"י כלל ע"ז אות כ"ב כתב לא פלוג שייך מיעוטא אטו רובא הלכך אחים רובן אין מקפידין גזרו ולא בשאר בני אדם ולדינא הסכים לטור ושאר פוסקים

➤ תפיסה אחת

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

ולא אסרו אלא בתפיסה אחת; תפיסה אחת סלקא דעתך? אלא: כעין תפיסה אחת.

תוספות מסכת חולין דף קז עמוד ב

כעין תפיסה אחת - ואם יש דבר מפסיק לא הוי כעין תפיסה אחת כההיא דמסכת ע"ז בפרק רבי ישמעאל (דף נ.) גבי אבני מרקוליס דאמר כאן בתפיסה אחת כאן בשתי תפיסות והיכי דמי כגון דאיכא גובה ביני וביני ולפיכך נוהגין עכשיו כשזה אוכל בשר וזה אוכל גבינה על שלחן אחד מניחין לחם או קנקן או שאר כלים להפסיק בינתיים או אוכל על מפה אחרת דהוי כעין שתי תפיסות וי"מ דלא אסרו אלא בתפיסה אחת כלומר שהן בהוצאה אחת כגון אחים שקנו אתרוג בתפיסת הבית דיש נוחלין (ב"ב קלו:) ופריך תפיסה אחת ס"ד מה לי בהוצאה אחת ומה לי בשתי הוצאות אם מכירין זה את זה ומשני כעין תפיסה אחת דהיינו שמכירין זה את זה ולפי' זה לא איירי כלל שיהא מותר לאכול על שלחן אחד בשביל הפסק שבינתיים.

תוספות הציעו שני ביאורים למושג "תפיסה אחת" – 1. סמוכים באופן ששניהם נגישים בו זמנית,

וכעין תפיסה אחת אומר שאין היכר שיזכיר לא לקחת. 2. הוצאה אחת – והשאלה היא איזו רמת

היכרות יש ביניהם.

הרא"ש כתב מאוד בדומה. ושניהם הביאו את המנהג להפסיק בין בשר וחלב, מה שמראה שהבינו

שלמעשה פוסקים כפירוש הראשון. וכן עולה מהטור -

טור אורח חיים הלכות בציעת הפת, סעודה, וברכת המזון סימן קעג

שני אכסנאין שאין מכירין זה את זה אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין ואם היו מכירין זה את זה או ב' אחין אפילו מקפידין זה על זה אסורין עד שיעשו שום היכירא ביניהם כגון להפסיק בקנקן או בלחם או שיאכל כל אחד על מפה שלו לבדו:

טור יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח

והא שאסור להעלותם על השולחן דוקא בשני בני אדם המכירין זה את זה ואז אסור אפי' אם מקפידין זה על זה אבל אכסנאין שאין מכירין זה את זה מותר ואפילו המכירין אם עשו שום היכר כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו או אפילו אוכלין על מפה אחת ונותנין ביניהן פת להיכרא מותר וי"א שאם יש להם הוצאה אחת שאין להם היתר על ידי היכר שעושין ביניהן:

מניין הטור הביא שיטה שהיכר לא מועיל! לכאורה זה בנוי על האפשרות הראשונה של תוספות.

הרמב"ם והריף לא הביאו את החילוק של תפיסה אחת, ולא את האפשרות של לשים היכר. למה

לא?

המקובל הוא להסביר שהם הבינו ש"תפיסה" משמעה כמו תפוסת הבית(האפשרות השנייה של תוספות). מזה עולה שהגמרא לא דיברה על היכר, אלא על קשר בין הסועדים. נקרא את הגמרא שוב –

תלמוד בבלי מסכת חולין דף קז עמוד ב

אמר רב חנן בר אמי אמר שמואל: לא שנו - אלא שאין מכירין זה את זה, אבל מכירין זה את זה - אסור. תניא נמי הכי, רבן שמעון בן גמליאל אומר: ב' אכסנאים שנתארחו לפונדק אחד, זה בא מן הצפון וזה בא מן הדרום, זה בא בחתיכותו, וזה בא בגבינתו - אוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה ואין חוששין, ולא אסרו אלא בתפיסה אחת; תפיסה אחת סלקא דעתך? אלא: כעין תפיסה אחת. אי"ל רב יימר בר שלמיא לאב"י: שני אחין ומקפידין זה על זה, מהו? אמר ליה: יאמרו כל הסריקין אסורין וסריקי בייתוס מותרין!;

הרמב"ם והריף קראו את הגמרא כך –

לא שנו אלא שמכירים. תנאי נמי הכי – הראיה היא מזה שכתוב שהאיסור הוא רק בתפיסה אחת. שואלת הגמרא – היעלה על הדעת שהאיסור הוא רק אם קנו את האוכל יחד? אלא – כעין תפיסה אחת. זאת אומרת – שהם קשורים ברמה שהיו קונים יחד. שואלת הגמרא – אחים(המכירים) המקפידים(ולא היו קונים יחד, א"כ קשה לקרוא לזה תפיסה אחת) מהו? [הביורור הוא – לכאורה יש מתח בין מה שאמר שמואל – לא שנו אלא שמכירים זה את זה, לבין הברייתא המוכיחה את דבריו – שצריך להיות ברמה של תפיסה אחת. לכן הגמרא מקצינה – מכירים מאוד, אך לא תפיסה אחת כלל, בעזרת שאלה זו נדע מהו העיקר]. ומסיקה הגמרא שחז"ל לא חילקו (ז"א) העיקר הוא דברי שמואל – שאם הם מכירים – אסור). לכן הרמב"ם פוסק כשו"ע, ולא כיש"ש –

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כא

שני אכסנאין שאינם מכירין זה את זה אוכלין על שלחן אחד זה בשר בהמה וזה גבינה מפני שאין זה גס לבו בזה כדי שיאכל עמו.

הרמב"ם הקל רק אם לא מכירים זה את זה כלל(כאמור – הגמרא נקטה אחים כדוגמא, אך הנושא היה – האם ההיכרות קובעת, או התפיסה האחת? משאמרנו שההיכרות קובעת – נקל רק אם באמת לא מכירים)

הגמרא אמרה "תפיסה אחת ס"ד? אלא – כעין תפיסה אחת". האם יש להחמיר יותר כשמדובר בקנייה אחת ממש?

ש"ד יורה דעה סימן פח ס"ק ה פ

ואפילו המכירין אם עשו שום היכר כו' - ז"ל הטור וי"א שאם יש להם הוצאה אחת שאין להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהן עכ"ל ומוכח מדברי התוספות והרא"ש והנמשכים אחריהם דיש להם הוצאה א' הוא לאו דוקא אלא ר"ל דמכירין זא"ז דחשיב כיש להם הוצאה אחת ופליג אסברא ראשונה מיהו מדברי הטור בא"ח ס"ס קע"ג ומדברי המחבר כאן משמע דאפילו יש להם הוצאה אחת מהני היכר וכן משמע מדברי הפוסקים וכן פסק בב"י שם וכן משמע בת"ח כלל ע"ז ד"ט וכ"פ מהרש"ל פכ"ה סימן מ"ג והאחרונים:

ט"ז על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח ס"ק ג

ונותנים ביניהם פת להיכר כו'. - בטור סיים וי"א שאם יש להם הוצאה אחת שאין להם היתר ע"י היכר שעושין ביניהם. לא נתכוין לאם יש להם לכל אחד הוצאה בפני עצמו שיהיה מותר ע"י היכר שעושין ביניהם דלפי הי"א שהוא כתב שם דתליא מילתא בהוצאה לא איכפת לן בהיכר שעושין דתלמודא לא מיירי בזה אלא כוונתו דהיתר ההיכר שעושין שזכר תחילה לא מהני מידי אם יש להם הוצאה אחת דזה גורם הקירוב אבל אם יש להם שני הוצאות מותר אפילו בלא היכר שעושין כל שאין הם עצמן מכירין זא"ז ולא כמו שהעלה [מו"ח] דברי הטור בצ"ע והש"ע פוסק כפירוש הראשון של הטור דאפי' במכירין יש היתר ע"י היכר שעושין:

מהו היכר?

➤ **האם ההיכר צריך להיות דבר שהונח במיוחד בשביל ההבחנה?**

כנסת הגדולה סימן פח אות כ

הגם דמתחילה חלוקים במפות ואח"כ הביאו גבינה ובשר – אין צריך להכר אחר

➤ **גם אם אין צורך שיונח במיוחד, ההיכר צריך להיות שונה מהרגיל**

רא"ש חולין ח סימן כ

לכך נוהגין עכשיו שנים שאוכלין על שלחן אחד זה בשר וזה גבינה מניחין לחם או קנקן לעשות מחיצה ביניהם להיכירא או אוכל על מפה אחרת דהוי כעין שתי תפיסות

הגהות אשרי מסכת חולין פרק ח סימן כ הגהה א

* וכגון שאינם אוכלים מזה הלחם כגון שיש להם לחם אחר.

לבוש יורה דעה סימן פח סעיף ב

במכירין זה את זה נמי לא אמרן דאסור אלא שלא עשו שום היכר, אבל אם עשו שום היכר כגון שכל אחד אוכל על מפה שלו, או אפילו אוכלין על מפה אחת ונותנין ביניהם פת להיכרא מותר, אבל לא יאכלו מאותו הפת המונח ביניהם להיכר, ואם אוכלין ממנו לא הוי היכר דבלאו הכי הפת שאוכלין ממנו מונח על השולחן, אבל אם נותנין ביניהם כלי ששותין ממנו שבלאו הכי אין דרכן להעמידו על השולחן, הוי היכר אף על פי ששותין מן הכלי, וכל שכן אם נתנו שם מנורה או שאר דברים שעל השולחן דהוי היכר.

ש"ך על שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פח סעיף ב

ז אם נתנו שם מנורה כו' - היינו כשאין דרכה להיות שם כגון ביום ובכה"ג אבל אם דרכה להיות בלילה במקום הזה לא הוי היכר:

למה המנורה צריכה להיות גבוהה, אך המפות הנפרדות לא? נסו לדייק בלשון הרא"ש.

➤ **לחם פרוס**

לבוש אורח חיים סימן קעג

צריכין שיעשו שום היכר ביניהם, כגון להפסיק בקנקן או שיאכל כל אחד על מפה שלו, או יפסיקו בלחם שלם ביניהם ולא בפרוסה שלא יאכלו ממנו ועל ידי זה יבואו לטעות:

פרי מגדים יורה דעה שפתי דעת סימן פח אות ח

בית לחם יהודה בשם הלבוש הביא דוקא פת שלם הוה היכר ולא ראיתיו אדרבה ממ"ש דלא יאכלו מפת משמע אפילו אינו שלם

כנסת הגדולה סימן פח אות כ"א

בפרוסת פת – אין כאן הכר, שדרך להיות בשלחן פרוסות פת, אבל לחם שלם אין דרך להניחו בשלחן בשעת האכילה. ומה שנוהגין עתה ליתן פרוסת פת להכר טעות הוא בידם.

➤ **יושבים במרחק**

ב"ח יורה דעה סימן פח

ומצאתי למהר"ר שלמה לוריא (בביאורו על הטור) שכתב נראה לי הרחקה צריך עכ"ל ס"ל להרב דלמאן דמחמיר כיש אומרים אע"פ דאין היתר בהיכר לחם או קנקן אבל בהרחקה בכדי שלא יפשוט ידו לאכול עם חבירו ודאי שרי לדברי הכל

➤ **אנשים אחרים כהיכר ותזכורת**

תלמוד בבלי מסכת שבת דף קמז עמוד א

משנה. הרוחץ במי מערה ובמי טבריא ונסתפג אפילו בעשר אלונטיאות - לא יביאם בידו. אבל עשרה בני אדם מסתפגין באלונטיית אחת פניהם ידיהם ורגליהם, ומביאין אותן בידן.

רש"י מסכת שבת דף קמז עמוד א

אבל עשרה בני אדם - הואיל ומרובין הן - מדכרי אהדדי.

האם ריבוי סועדים יכול להועיל לנו כאן?

רבי עקיבא איגר יורה דעה סימן פח

סעיף א' אסור להעלותו על שלחן. ולא מהני להעמיד אצלו שומר שישגיח עליו גן המלך אות ע"א:

פתחי תשובה יורה דעה סימן פח

ועיין בתשובת משאת בנימין סימן קי"ב באמצע התשובה דמשמע שם דאם גם אחרים אוכלים על שלחן זה מותר אף בלא היכר דזה עדיף מאם עשו שום היכר ע"ש

משאת בנימין המקורי מופיע בדף הרחבות, עם הערה שלי על דברי הפת"ש